

2003. március 11. - **Fliegauf Benedek, a Rengeteg című film rendezője úgy véli, a szavakkal ölni lehet**

Az emberek készségesen nyomulnak befelé a plazába, mint egy óriási élőhús-darálóba, amely feldarabolja, masszává elegyíti, majd kiköpi őket a lyukakon. A kínálati piac szemet-fület gyönyörködtető csábítása a lelket teszi védtelenné. Ebből a szinte homogén lélekmasszából vett mintát Fliegauf Benedek, hogy felmutassa nézőinek: íme, ilyenek vagyunk! A legújabb filmes társadalmi diagnózis nem áll egyedül a rendező munkásságában. Van élet a halál előtt? című dokumentumfilmje már sejtette, hogy ez a téma érdeklődésének középpontjában áll. A nyitó-záró képsor keretbe foglalja a filmet, ez jelenti szinte az egyetlen biztos pontot a néző számára. Mintha azt sugallná, hogy a megoldást a tömegben való feloldódás jelentheti.

Úgy éltem meg a plazaképsor ismétlését - emlékezik Fliegauf Benedek -, hogy megkönnyebbültem, lám-lám, még sincs olyan nagy tragédia, a bevásárlóközpontban az emberek egészen normálisak. Feldmár András mesélt nekem egy természeti törzsről, amelyben a férfiak egy fizikai határon belül normálisak: nagyon gyengédek a nőkhez, és kedvesek a gyermekekhez. Amint kívülre kerülnek azon a bizonyos határon, ott már harcosok, és ha bárki hozzájuk ér, gyilkolnak. Ennek bizonyos formái -fordítva - nálunk is működnek. A családon belül a gondok megsokszorozódnak, mert az álarcainkat levesszük.

- A szereplők a világ tarthatatlan, abnormális voltát többször is megfogalmazzák: az apa a kislányát a maga módján akarja szeretgetni, nem úgy, ahogy a társadalom elvárja. A veszekedős fiú mindenkit - a barátnőjét is - konzumidiótának nevez. A Godot-barátjára váró lány pedig a fiúját akkor tekintette normálisnak, amikor az a sok millióját ledarálta az iratmegsemmisítőn. Ezek szerint egy abnormális világban élünk?

- Az ember, amióta elkezdte magát társadalommá szervezni, folyamatosan hazugságban él. Emiatt fordult meg minden. Az első számú biológiai parancs az, hogy mi van velem. A társadalom pedig azt kérdezi, mi van velünk. Az együttműködés ellentmond az alapvető biológiai parancsoknak, az egyed- és fajfenntartás parancsának. Ez egy súlyos paradoxon, amiből nem látok kiutat.

– Erre találta ki az ember a nevelést, a szocializációt, hogy a teljesen énközpontú kisgyermeket fokozatosan bevezesse a közösségbe, a társadalomba.

– Ez igaz, de szerintem sokkal inkább vagyunk biológiai lények, mint amennyire szeretnénk társadalmi lényekké válni. A biológiai lényünket pedig lakat alatt tartjuk.

– A filmben kerüli a tetteges agressziót, legfeljebb szóban támadják egymást a szereplői.

- Laurie Anderson mondja, hogy a nyelv vírus az úrből. A szavak nem hullanak a semmibe, a szavakkal ölni lehet. A filmművészet a beszélt nyelvet nem tekinti „vizuális” lehetőségnek, én viszont ezt tartom nonszensznek.

– Az ocsmány beszédet mint verbális agressziót mintha egy kissé túl „hangsúlyosan” kezelné.

– Ez igaz. De ez együtt jár azokkal a „beszélő” filmekkel, amiket én csinállok.

– Majd mindegyik sztoriban benne van a testiség is. A téma felkínálkozott, mégsem élt vele, maradt az utalás és a verbális szint.

– Akkor élnék ezzel az eszközzel, ha azt tapasztalnám, hogy a testi szerelem bármilyen gondot megold az emberi kapcsolatokban. A körülöttem élők szinte valláspótlékként használják, vagy beteges célként menekülnek bele. A szex az általam vizsgált gondok szempontjából érdektelen. A mélyen átértett szerelem természetesen más ügy. A halál, a megszűnés sokkal jobban

érdekel a szexnél.

– Ebben a társadalmi közegben, amelyben a történetek zajlanak, a drog is fel szokott bukkanni. A filmben főleg két üveg sör szerepelt.

– El akartam kerülni a kriminális szubkultúra szűkítő hatását. Ha megnézi valaki ezt a filmet, a fejéhez kaphat, hogy hoppá, nem csak én vagyok ilyen mocskos állat, ez a „baleset” másokkal is előfordul. A berlini fesztivál azt bizonyította, hogy egy Bombayben élő ember is ugyanúgy megértette, miről szól a film.

– A filmben rejtélyes halálesetek történnek, amelyek lezáratlanok maradnak.

– A csillagászok szerint a féreglyuk teremt összeköttetést egy másik dimenzió, a túlvilág és köztünk. Az a gyanúm, hogy vannak ilyen nyitott kapuk, amelyeken át lehet közlekedni. A személyiségünk tabukkal védekezik az ellen, hogy az eltávozottakkal tartsuk a kapcsolatot. Holott ők tényleg itt lebegnek körülöttünk.

– Vannak olyan kultúrák, amelyekben ezt a kérdést megoldották, és szinte együtt élnek a halottaikkal.

– Engem ez személyesen is érint, mert - bár még csak huszonnyolc éves vagyok -, nagyon sok barátomat vesztettem el. Valószínűleg még nem tudtam feldolgozni ezeket a veszteségeket.

– A filmben csak fiatalok szerepelnek. Ez véletlen?

– Nem, tudatosan játszottam a saját generációmhoz tartozókat, hiszen őket ismerem a legjobban. Az általam megírt dialógusokban is az ő közegükben használt nyelvi eszközöket használtam.

- Szereti Bergman filmjeit?

- Nagyon. Elküldjük neki a Rengeteget, mert kíváncsiak vagyunk a véleményére. **Zétényi Zoltán**

FILMOGRÁFIA

Van élet a halál előtt? Feldmár András előadásai - 2000. A rendszerváltozás óta a legtöbb nézőt vonzó dokumentumfilm.

Beszélő fejek - 2001. A 32. Magyar Millenniumi Filmszemle kísérleti-kisjátékfilm kategóriájában a legjobb kísérleti film díja. A „Menekülés a rövidfilmbe” fesztiválon a zsűri különdíja.

Hypnos - 2002. A „Menekülés a rövidfilmbe” fesztiválon a zsűri különdíja.

A cottbusi fesztiválon a Competition Short Feature Film kategóriában a zsűri különdíja.

Rengeteg - 2002. A 34. Magyar Filmszemlén a diákzsűritől a legjobb nagyjátékfilm különdíja. A külföldi filmkritikusok Gene Moskowitz-díja. A Magyar Mozgóképrendezők Céhe Simó Sándor-díja a legjobb elsőfilmes rendezőnek.

Berlini filmfesztivál - 2003. A Fórum szekció fődíja, a Fiatal filmesek Wolfgang Staudte-díja.